

Нашата нова рубрика
ФАМИЛИЯ

24-25

Да ни пуснат
в един
цепелин
и да сме
заедно
завинаги...

26-28

Едно цвете, една
птица в пролетните
клони....

Курдж

Списание за социални права и интеграция • Година XXI • Брой 4 • април 2012 г. • Цена 0.50

ТЕМА НА БРОЯ

ОПТИМИСТИЧНО
за социалната
интеграция

3-14

19-23

ПРОЛЕТ Е,
ВЕЛИКДЕН Е,
НАСТРОЕНИЕТО Е
ПРАЗНИЧНО

Тема на броя:

ОПТИМИСТИЧНО ЗА СОЦИАЛНАТА ИНТЕГРАЦИЯ

3-14

Център за трудови занимания

Марияна Дончева

4 - 5

Шанс за ново самочувствие - *Елена Шопова, Даниела Аризанова*

6 - 8

Още три центъра от семеен тип за деца с увреждания
създават в Ловеч - *Марияна Дончева*

9

Община Монтана отчете 100% устойчивост на социалните проекти -
Иван Димитров

10 - 11

Домът на доволните - *Стефан Стойчев*

12-13

«Българската Коледа» помага на Илиан - *Даниела Аризанова*

14

Добрите вести идват с Кураж

4-14

Справочник

15-17

Акцент

18

Защитено жилище в Перник е празно

Възрастна жена е на ръба на оцеляването - *Даниела Аризанова*

19- 23

НастроениеПразниците отминават, но се помнят дълго - *Делчо Матеев*Изложба на саморъчно изработени мартеници - *Желязка Димитрова*Заедно! Живи! - *Пенка Димитрова*Осмомартенско веселие във Враца - *Галина Ганова*За хубавите неща, които сме преживели - *Георги Петров*Седянка във «Вароша» - *Анета Владова*Изложба в Етрополе - *Христо Христов***Фамилия**Едно цвете, една птица в пролетните клони... - *Радка Златева*

24-25

Да ни пуснат в един цепелин и да сме заедно завинаги... *Петя Митева*

26-28

Пресклип

28-29

Игрословица - *Иван Манчев*

Великден

Представяме ви поета *Константин Димитров*

30-31

Вратата на смиренито - *Георги Драмбозов*

32

Оптимистично за социалната интеграция

От цялата страна непрекъснато пристигат новини за действащи и бъдещи социални проекти, което означава, че приетите от областните и общинските управи Стратегии за развитие на социалните услуги наистина се изпълняват. Обект на тези услуги са основно децата с увреждания, семействата им, но и възрастните – защото все пак тази година е Европейска година на възрастните хора и солидарността между поколенията.

Но пък 2010-та беше посветена на борбата с бедността и социалното изключване и – както подчертава в отговора си министър Тотю Младенов на запитване на депутати - България е получила не само подкрепа за тези инициативи от страна на всички заинтересовани страни, но е получила и една от най-високите оценки от страна на Европейската комисия. Пряк резултат е, че именно набелязаните мерки в рамките на инициативите по Годишната бяха заложили в Националната програма за реформи на Република България (2011-2015 г.).

Правителството одобри и План за изпълнение на Дългосрочната стратегия за заетост на хората с увреждания (2011-2020 г.) за периода 2012-2013 г. В него са включени значителна част от направените предложения на неправителствените организации на и за хора с увреждания и окончателният му вариант е приет единодушно от членовете на специално сформирания

междуведомствена работна група. Напомняме за всичко това не напразно – трябва да се връщаме и към гореспоменатите мерки от 2010 г., към Стратегиите за развитие на социалните услуги от 2011-та, към тазгодишните инициативи в името на възрастните хора, за да проверяваме дали те са непрекъснато в ползването на общинските и областните администрации.

И още – дали и СИБ като неправителствена организация е активна в това направление. Структурите на СИБ на местно равнище, доброволните сътрудници – на които бе посветена пък Европейската 2011 година – трябва да се активизират и да осъществяват редовно своя граждански контрол, да се включват в реализацията на инициативи и услуги.

И всеки един от членовете на СИБ има отношение към този проблем – заради себе си, заради близкия до себе си, заради деца или внуци... Не забравяйте да поискате отчет от председателите на организациите, от кметовете на общините и от областните управи потвърждение на очакванията, на обещанията и в крайна сметка – отчет за изпълнение на законовите разпоредби. За да бъде оптимизмът ни подплатен с достатъчно действия и резултати. Защото има криза, ще има и оправдания...

Но все пак е пролет – да се надяваме, че ни очакват по-хубави дни. ■

Добрите вести идват с Кураж

ВЕСТИ ОТ ПЕРНИК

Даниела АРИЗАНОВА

БЛАГОТВОРИТЕЛЕН КОНЦЕРТ

Инициативата за набиране на средства за деца от социално слаби семейства от Перник е на областния управител Иво Петров. Водещ на събитието бе Петър Вучков, а участници в благотворителната изява бяха Детски народен хор «Венче» с худ. ръководител Верка Момчилова, Вокална Формация «Синева» при Районен младежки дом - Мошино, град Перник с вокален педагог Дарин Бърнев. В навечерието на най-българския празник 3-ти март, събитието премина с двоен благотворителен знак. То постави началото на две общочовешки каузи, които да вървят ръка за ръка и да се превърнат в традиция - да помага на нуждаещия се с най-необходимото и едно ново начинание за областта - връчване на

ЦЕНТЪР ЗА ТРУДОВИ ЗАНИМАНИЯ

Марияна ДОНЧЕВА

**Община Ловеч създава
център за трудови занимания
на хора с интелектуални увреждания.
Споразумение за това
бе подписано с фондация
„Де Пасарел” - основен доставчик
на социални услуги в Холандия.**

Проектът е на стойност 25 хил. евро, дейностите ще се финансират от „Де Пасарел” в рамките на една година. Предвижда се да бъде ремонтирано и оборудвано помещението на Центъра за социална рехабилитация и интеграция на ул. „Стефан Караджа” 16, собственост на общината. Ще бъде обособена част за творческа работилница, където хората с интелектуални увреждания ще изработват различни декоративни предмети, сувенири, бижута от естествени и рециклирани материали, текстил, хартия и др. В отделна част от помещението на Центъра за трудови занимания ще бъде оборудван копирен център, където ще се обслужват външни клиенти, като се предоставят услуги за копиране на документи, попълване на стандартни формуляри, проста компютърна текстообработка и оформяне на документи. Паралелно с това те ще се научат да работят със специфична техника, което би им било от полза като знания, умения и личен опит.

Предната част на помещението на Центъра за трудови занимания ще бъде обособена за кафе-сладкарница. Външното и вътрешно оформление на помещението, специфичният стил и атмосфера, асортиментът, подходът и начинът на работа ще бъдат разработени съвместно с холандските и български консултанти на „Де Пасарел” за превръщането на кафе-сладкарницата в привлекателно и интересно място за хората

► Акцент на този елемент от проекта е закупуването на специална машина за „холандски“ вафли и обучението на хората с интелектуални увреждания за работа с нея, което ще допринесе за създаването на специфична атмосфера на кафе-сладкарницата. Потребителите на услугата ще упражняват своите битови умения и по рецепти ще приготвят бисквитки, леки десерти и т.н.

Едно от основните предизвикателства на проекта е създаването на привлекателен външен вид и приятна и характерна атмосфера на центъра, които да го превърнат в интересно, уютно и отворено място за хората от града. Работното време ще бъде съобразено със специфичните му функции, което предполага той да бъде отворен в оживените часове на деня и по възможност в някои съботни и празнични дни. Паралелна дейност за популяризиране на новия център ще бъде продажба на предмети, изработени от хората с интелектуални увреждания, което ще става в най-оживената част на града – Покрития мост.

Съществено внимание ще се обръща на развитието на умения за общуване и качествено обслужване на външните клиенти. в кафе-сладкарницата и копирния център. Създаването на първоначална постоянна „клиентела“ и последващата реклама „от уста на уста“ за дейността на центъра са от ключово значение за социалната интеграция на хората с увреждания.

На всеки етап от изпълнението община Ловеч ще бъде консултирана от български и холандски експерти на „Де Пасарел“. Трите вида дейности по проекта ще допринесат в голяма степен за социалната интеграция на хората с увреждания и за изграждането на правилни нагласи в обществеността на Ловеч към хората с увреждания. За самите тях е важно, полезно и здравословно да имат резултатност от извършената дейност, което мотивира тяхното желание и удовлетворение от извършеното, са категорични от екипа на проекта. ■

Добрите вести идват с Кураж

► почетен знак от областния управител. Знак на почит към съгражданиците, прославили, подпомогнали, допринесли за развитието на областта. Няколко дарителски акции от последните месеци се откриха и бяха признати от организаторите. Награди получиха народният представител от ГЕРБ Ирена Соколова за дарения на деца в нужда, както и бизнесмени, дарили възлища на бедстващите в село Бисер и Хасковска област.

«ЗА ДА МОЖЕМ ПОВЕЧЕ».

С Мартенско парти в Дневния център за хора с увреждания на Радомирския квартал „Върба“ приключи проектът „За да можем повече“. Двадесет души от града в продължение на една година имаха възможност да общуват помежду си, да преодолеят социалната изолация, да ползват услугите на рехабилитатори, психолози. Те преминаха курс по компютърна грамотност и още много други, важни за повишаване не само на възможностите, но и на самочувствието им. ►

Добрите вести идват с Кураж

► «ЗА ДА МОЖЕМ ПОВЕЧЕ»

Проектът бе реализиран за 12 месеца от Сдружение „Общество и православие“. През това време пълнолетните хора с увреждания са получили напълно безплатно медицински услуги, трудотерапия, физиотерапия, краеведческа дейност, срещи с психолог и още много други услуги. „Едно от най-важните неща, които получиха участниците в групата, е възможността да общуват, да празнуват заедно, да развиват свои таланти и възможности, да отидат на екскурзия“, каза Елисавета Миленова, председател на сдружението. Организацията на работата в Дневния център се основава на убеждението, че и хората с увреждания трябва да бъдат свободни да правят своя избор и да го осъществят, допълни координаторът на проекта Даниела Георгиева.

От 1 март Дневният център работи като делегирана дейност към община Радомир. Това е една изключителна възможност за хората с увреждания да продължат своята социализация и повишаване на уменията и знанията си. ■

ШАНС ЗА НОВО

Елена ШОПОВА

Проект в Чирпан: "Да дадем шанс на учениците със СОП за качествено образование, за пълноценно умствено, физическо и психическо развитие"

Проектът е на стойност 291,722 лева, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансиран от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Той цели подпомагане на образователния процес на децата и учениците със специфични образователни потребности. Единадесет са дейностите за изпълнение на проекта, между които: избор и обучение на учители за работа с ученици със СОП, обзавеждане и оборудване на специализирани кабинети за обучение с обособени кътове за отдых; сключване на договор с обучител от висше училище, социализация и интеграция на учениците със СОП, работа с учениците в училище и с родителите за приемане на различието и др.

Засега броят на ползвателите по проекта е 29, но групата е отворена и при необходимост в нея могат да се включат още нуждаещи се, информира Мариана Минева, главен експерт в сферата на общинското образование. Три училища в града СОУ „П. К. Яворов“, ОУ „В. Левски“ и „Св. Св. Кирил и Методий“ са партньори по проекта, а бенефициент е Община Чирпан. Проектът стартира на 9 януари тази година и ще приключи през декември 2013 година. Очакваните резултати са назначените 29 преподаватели след про-

САМОЧУВСТВИЕ

- веждане на специално обучение да получат удостоверения за специализация за работа с ученици със СОП; да се подобри достъпът на учениците със СОП до по-качествено образование; осигуряване на специални учебни –технически средства, апаратура и дидактически материали; осигуряване на транспорт от дома до училището за учениците с нарушения в двигателна активност; оборудване на малка зала за лечебна физкултура; посещения на обществени прояви и културни събития; организиране на ученически изложби с творби на ученици със СОП, провеждане на музикални и поетични вечери и представяне на тези ученици като творчески личности; организиране на конференция и семинар, посветен на учени-

ците със СОП и прие-
емането им в общността; осъществяване на

работа с родителите на всички ученици за приемането на различието; повишаване на самочувствието на ученика.

На снимката. - обучение на преподаватели

Даниела АРИЗАНОВА

Проект в Перник:

«Ръка за ръка в училището и живота»

В ОУ «Св. Иван Рилски» стартира проект за подпомагане пак на деца със СОП - в училището ще бъдат отворени две ателиета по музика и пластични изкуства, както и специализиран кабинет. Предвидени са занимания по плуване, конна езда, екскурзии, както и морски лагер. Проектът е наречен «Ръка за ръка в училището и в живота» и бе официално пред-

Добрите вестии идват с Кураж

Стефан СТОЙЧЕВ

ВЕСТИ ОТ ПЛОВДИВ

Бившият здравен министър увери пациентите на известната белодробна болница, че няма да останат без лечение. Той припомни, че ще се ремонтират помещението на инфекциозна клиника към УМБАЛ „Св. Георги“. Министертвото е осигурило 500 хиляди лева.

Спешино приемно отделение разкри МБАЛ „Св. Каридад“, което работи денонощно. При нужда пациентите се хоспитализират, лекуват и наблюдават. По спешност работят и звената по инвазивна кардиология, клинична лаборатория, коремна хирургия, ортопедия и травматология. В лечебното заведение могат да постъпват и пациенти от цяла Южна България.

За 14 месеца ще бъде изграден лъчетерапевтичен комплекс към Онкодиспансера в града. Общината подписа договор за спечелен европроект за 9 милиона лева, от които 7 милиона са безвъзмездна помощ от ЕС. ■

Добрите вести идват с Кураж

ОБНОВЕН ДОМ

Министър Тотю Младенов откри обновената част от Дома за възрастни хора с физически увреждания (ДВХФУ) в с. Горски горен Тръмбеш, община Горна Оряховица. На церемонията той отбеляза, че общината поддържа добра социална инфраструктура и обеща съдействие от МТСП за финансиране на допълнителни социални услуги.

Капацитетът на ДВХФУ е 50 места, като за ползвателите на социалната услуга се грижи персонал от 29 човека. Модернизацията е реализирана по проект „Енергийно-ефективна реконструкция и модернизация на обекти от социалната инфраструктура“ със средства по Оперативна програма „Регионално развитие“, съфинансирана от Европейски фонд за регионално развитие. Средства за строителни-

▶ ШАНС ЗА НОВО...

Проект в Перник:...

ставен от директора на училището Бойко Свиленов. На срещата присъстваха началникът на Регионалния инспекторат по образованието Ваня Коконова и директорът на Ресурсния център в Перник Спаска Тонева. Проектът ще се финансира по ОП «Развитие на човешките ресурси» и е на обща стойност 107 хиляди лева. Работата ще е с продължителност 20 месеца. Партньор на училището е ЮЗУ «Неофит Рилски» - Благоевград, който ще осигури компетентна помощ на специалисти от катедрата по педагогика. По проекта ще бъдат обучени 25 учители от основното училище, които ще работят с тези деца, за да могат адекватно да отговорят на техните образователни потребности. В специален наръчник, който ще бъде издаден в рамките на проекта, ще се обясни технологията на работа с такива деца. Ще се ползва и помощта на учителите от Ресурсния център, с който училището близо 5 години си партнира. Всяко едно дете ще бъде обучавано по разработена индивидуална програма. По проекта е предвидено и обучение на родителите на тези деца, за да могат адекватно да се грижат за тях в домашна среда.

В ОУ «Иван Рилски» работят отдавна по интегрирането на деца с физически проблеми. Монтиран бе асансьор, който да осигурява нормален достъп до класните стаи. На територията на община Перник ще се реализират още два проекта за деца със СОП, съобщи началникът на инспектората по образованието Ваня Коконова. Единият проект е на община Перник, а другият на детската градина в Батановци. Трите проекта ще обхванат общо 54 деца. Общо в област Перник децата със специални образователни потребности са 137, 117 от тях са в ученическа възраст, а 20 посещават детски заведения, съобщи директорът на Ресурсния център в Перник Спаска Тонева.

ОЩЕ ТРИ ЦЕНТЪРА ОТ СЕМЕЕН ТИП ЗА ДЕЦА С УВРЕЖДЕНИЯ СЪЗДАВАТ В ЛОВЕЧ

Марияна ДОНЧЕВА

Три нови центъра за настаняване от семеен тип ще бъдат създадени и ще бъде преустроено съществуващото Защитено жилище на ул. „П. Р. Славеиков“ в областния град. Всички те са за деца и младежи с увреждания, на които се предоставят четири нови социални услуги. Дейностите са по проект „Осигуряване на ефективна социална инфраструктура, предлагаща услуги за деца в риск в община Ловеч“. Стойността на проекта е 2 463 969 лв.

На 16 февруари зам.- кметът по социалните дейности инж. Пламен Петков подписа договора за безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма „Регионално развитие“. Ваучерът бе връчен лично от министър Лиляна Павлова. Там стана ясно, че община Ловеч е сред малкото в страната, която изгражда повече от две нови услуги.

Трите центъра за настаняване от семеен тип ще са с капацитет 12 + 2 деца, два от тях ще бъдат в ж. к. „Здравец“ и един в ж. к. „Младост“.

Срокът за изпълнение на проекта е 22 месеца, изграждането на новите центрове трябва да приключи през декември 2013 г. За осъществяване на проекта община Ловеч с решение на общинския съвет от януари т. г. е осигурила съфинансиране в размер на 57 хил. лв.

В момента в община Ловеч се предоставят 11 социални услуги за деца, младежи и възрастни. С изпълнението на новия проект ще се разшири обхватът, ще се разнообразят видовете социални услуги и ще се повиши тяхното качество. ■

Добрите вести идват с Кураж

► те дейности са в размер на 492 930 лв. Реконструкцията включва подмяна на ВиК инсталация, ремонт на отоплителна инсталация и котелно помещение, изграждане на асансьорна кула, подмяна на дограмата, монтаж на медицинско и специализирано оборудване и др. Програмата на министър Младенов продължи с посещение на Дневен център за деца и възрастни с увреждания и СУПЦ „Елена Грънчарова“ в Горна Оряховица. В дневния център се предоставят социални услуги на 16 възрастни с физически и ментални увреждания под формата на терапевтични и социални дейности, както и медицинска рехабилитация. Министър Младенов разгледа мулти-сензорната зала, която е изградена със средства по Оперативна програма „Регионално развитие“. Социалният учебно-професионален център „Елена Грънчарова“ предлага комплекс от услуги, насочен към професионално обучение на деца с намалена работоспособност и в риск, навършили 16 години. Капацитетът е 55 места. ■

Добрите вести идват с Кураж

ДЪРЖАВАТА, ДЕЦАТА С УВРЕЖДАНИЯ, СЕМЕЙСТВОТО

Нена БИВОЛАРСКА

Политиката на държавата в последно време е насочена към това да насърчава родителите на деца с трайни увреждания да ги задържат вкъщи и да не ги изоставят. Предвижданите промени в законодателството дори планират глоби за лични лекари, които съветват майки да оставят родените си с проблеми малчугани в социален дом, а и за самите родители е предвидена такса, ако вземат такова решение. Времето ще покаже дали тези мерки ще се окажат ефикасни.

Добро решение бе обаче промяната в Закона за семейни помощи за деца, според която майките на деца с трайни увреждания, дори и да не са осигурявани, получават месечни помощи по 100 лева за отглеждането им до 2-годишна възраст, ако нямат право на обезщетение за майчинство по

ОБЩИНА МОНТАНА ОТЧЕТЕ 100% УСТОЙЧИВОСТ НА СОЦИАЛНИТЕ ПРОЕКТИ

Иван ДИМИТРОВ

От началото на март Центърът за настаняване от семеен тип в Монтана ще бъде финансиран като делегирана държавна дейност. С това социалните услуги, които ще предлага общината, се увеличават с още една, съобщи кметът на Монтана Златко Живков.

Центърът бе създаден по проект „Имам дом“, чрез оперативна програма Развитие на човешките ресурси преди 14 месеца. През това време бе ремонтирана и оборудвана къща общинска собственост и обучен екип от 8 души, които да работят с деца, лишени от родителски грижи. Партньор на общината в този проект бе Дома за медико-социални грижи за деца в Монтана. От него бяха изведени 10 деца и настанени в семейната къща. В момента се работи по осиновяването на 6 от тях. Те са вписани и в регистъра за международно осиновяване. За децата се грижат логопед, травматолог и рехабилитатор. Имат свой личен лекар.

„Хубавото в случая е, че при преминаването на центъра като делегирана държавна дейност ще се увеличи обхватът на деца, каза ръководителят на проекта зам.-кметът на община Монтана Весела Коларска. Ще

► има възможност да се настаняват деца по преценка на Отдела за защита на детето, а не само от Дома за медико-социални грижи."

До момента всички проекти, реализирани от общината в сферата на социалните услуги, имат 100 процента устойчивост, уточни Коларска. Например в създадения пак по проект Комплекс за социални услуги има две дейности, които се финансират като делегирани държавни. Това са кризисният център и центърът за обществена подкрепа. Друга социална дейност със защитено бюджетното финансиране е Преходното жилище, създадено към Дома за възрастни хора с увреждания в село Горна Вереница - Община Монтана. ■

ПРОЧЕТЕНО В
РЕГИОНАЛНАТА ПРЕСА

ДОМЪТ ЗА ВЪЗРАСТНИ ХОРА В ГОРНА ВЕРЕНИЦА ЗАРАБОТИ ПО ЕВРОПЕЙСКИ СТАНДАРТИ

В социалното заведение след големия ремонт отвориха врати стаи за усамотение. Така са изпълнени предписанията на компетентните органи и желанията на самите домуващи, съобщи директорът Огнян Лазаров. Реконструкцията му през последните години протече на няколко етапа. Този сезон бяха осигурени 30 хиляди лева. С парите бяха изградени шест нови стаи. Това позволи хората да бъдат разпределени по трима в спалня, а някогашните "казармени" помещения да останат в миналото. Сега на всеки етаж има и телевизори. Условията, предоставени на настанените тук, са значително по-добри отколкото преди 5-6 години. В дома са настанени петдесет души с тежки физически недъзи и капацитетът му е запълнен 100 процента.

в. Монт прес ■

Добрите вести идват с Кураж

► Кодекса за социално осигуряване. До миналата година целевата сума се полагаше само до навършване на 1-годишна възраст на детето, пояснява шефката на Регионалната дирекция за социално подпомагане Димитрия Гърдева.

По данни на дирекцията в областта има 960 малчугани с трайни увреждания. Най-много са в Пазарджишка община - 383, във Велинградска са 130, в Пещерска - 128. всички семейства, в които се е родило увредено мъниче и заболяването се докаже преди то да навърши 2 години, получават еднократна помощ от 100 лева. Месечната доплата по чл. 7, алинея 8 от Закона за семейните помощи за хлапетата с трайни увреждания е двойно по-висока от тази за здравите - 70 лева.

Добрите вести идват с Кураж

► ДЪРЖАВАТА, ДЕЦАТА...

Семействата им имат право и на добавка в размер на 70 процента от минималната работна заплата за страната (сега тя е 270 лева), или 189 лева.

По Закона за интеграция на хората с увреждания в зависимост от вида и степента на поражението си болните българчета могат да получават целеви месечни надбавки за транспорт, обучение, здравословно хранене и лекарства, телекомуникационни услуги, балнеолечение. За повечето от тях сумата е по 9,75 лева, но за информационни услуги е 13, а за балнеолечение сумата е по-висока и се отпуска веднъж годишно. Г-жа Гърдева пояснява, че някои малчугани ползват всички надбавки

Стефан СТОЙЧЕВ

Много са молбите от желаещи да постъпят в известния „Дом за възрастни с физически увреждания“ в Пловдив и това не е случайно. Той съществува от 75 години и

е един от първите в страната. Младият директор Николай Стоянов вече 10 години с много ентузиазъм работи за осигуряване на високохуманната грижа за домакущите. Ето какво ни сподели той: „Условията за живот при нас може да наречем много добри. Деонотошно има дежурен лекар. Персонал от 42 чове-

ка се грижи за 80 домакущи, повечето много възрастни и всички с решения от ТЕЛК. Лежащо болните са 40, изключителните грижи за тях са на санитарките, които дори хранят в леглото повечето от тях. Кухнята ни е добре оборудвана, а Мария и Милка са известни с кулинарните си умения. Изпрани и изгладени дрехите се носят на всеки в стаята, която е в обширно бунгало с три стаи и общ хол. Винаги има течаща топла вода и денонощно парно отопление през зимата. Режимът е

свободен. Всеки може да обзаведе стаята си с домашни удобства. В хола има общ телевизор и хладилник във всяко бунгало. Домуващите могат да посрещат свои гости. Тези, които са в състояние да се движат, по желание могат да напускат дома, когато поискат. Имаме собствен микробус, с който два пъти в седмицата посещаваме Бачковския манастир, Хисаря и много други, предимно близки исторически обекти. Всяко лято изпращаме по десет души за цял месец в село Баня

- Новозагорско. Имаме малка зала с уреди за рехабилитация. Провеждаме трудотерапия за възстановяване, раздвижване след инсулти, музикотерапия.

Богата е библиотеката ни. Имаме чудесен параклис „Св. Пантелеймон“, в който отец Сотир провежда литургии, освещава курбана по време на религиозни празници. Лидия Тодорова се грижи за психическото здраве на пациентите. Справяме се успешно с отпуснатия от държавата бюджет. С общината сме в отлични взаимоотношения и винаги разчитаме на помощ. И затова са много молбите за домуване при нас... ■

Добрите вести идват с Кураж

► от тази категория, други - само по една (примерно - транспортна), според нуждите си. тази за обучение, примерно, се отпуска само за времето, през което детето посещава училище.

Неоценима помощ за родителите е услугата социален или личен асистент (по национални или оперативни програми), която им позволява да работят и да са спокойни, че поверяват малчуганите си в сигурни ръце. 40 са в момента децата със социални асистенти в областта, повечето от тях са техни родители или хора от семейството им. Всички общини в областта работят по програмите, осигуряващи тези услуги.

Шанс за родителите на българчета с увреждания са и институциите като дневните центрове. Такива има в общините Пазарджик, Пещера, Велинград, Панагюрище, Брацигово. Отскоро е открит и в Белово, засега - по оперативна програма, но с пълни шансове да мине на държавно делегирана дейност като останалите. В тези специализирани заведения ►

**Добрите
вести идват
с Кураж****► ДЪРЖАВАТА, ДЕЦАТА...**

хлапетата получават пълния пакет от нужните им услуги - рехабилитация, логопедична помощ, психологическа подкрепа, храна, организация на свободното време в занимания по арт-терапия, трудотерапия, възпитателни дейности, организиран транспорт до масови или специализирани училища и други. Майките и бащите на почти всички потребители на центровете са работещи. Според социалните служители засега местата в тях са напълно достатъчни.

В помощ на семействата с деца с увреждания все повече навлиза и неправителствения сектор. В областта един от добрите примери е ЕГИДА, където са организирани занимания и за деца, и за възрастни, макар и почасово. ■

**«БЪЛГАРСКАТА КОЛЕДА»
ПОМАГА НА ИЛИЯН****Даниела АРИЗАНОВА**

Илиян Кирилов от Перник ще претърпи поредната процедура на очичките. Той ще бъде подложен на електро-стимулация и още няколко интервенции. Илиян е едно от дечицата, на кои-

то "Българската Коледа" помага. С помощта на дарения малчуганът вече вижда с едното око. Сега отново е одобрен за финансиране, но парите се бавят, а детето трябва да отиде на лечение в Нови сад, Сърбия. Болницата е филиал на здравно заведение в Калуга, Русия. Илиян се ражда в 7-ия месец и го слагат в кувез. Така развива ретинопатия на двете очи. В тежкия момент на майката помогнала приятелка. Тя подава документите в "Българската Коледа" през 2008 г. Намира и клиниката в Калуга. От "Българската Коледа" отпускат 1500 евро и така Илиян тръгва на терапия. Десет дни покъсно започва да следи движещи се предмети. През 2009 г. от "Българската Коледа" отпускат още 2000 евро и Илиян отново заминава в Калуга, а зрението на едното му око се подобрява. През тази година той трябва да получи още 3000 лв. Точно те обаче се бавят и може да провалят процедурите на детето. Медиците в Калуга са категорични, че за другото око няма шанс. Майката Гургана е безработна и получава 270 лв. от социални помощи. Бащата на Илиян е строителен работник. Малкият пък отскоро посещава дневния дом за деца с увреждания. Той страда и от аутизъм.

Банкова сметка сметка:
Obedinena Balgarska
Banka
BAE 20080023
СМЕТКА 1056170820

ПРИЕТ Е ДВУГОДИШЕН ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЪЛГОСРОЧНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ЗАЕТОСТ НА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ

Необходимият финансов ресурс за изпълнение на плана е предвиден да бъде обезпечен в рамките на бюджетите на съответните институции, както и да се използват възможностите на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. С финансовите средства по ОПРЧР ще се обезпечи изпълнението на мерките за събиране на информация, анализа ѝ, оценка на въздействието на действащи мерки, разработване на методики и методологии, проучване на европейския опит и добрите европейски практики и пр. Цялостната организация по изпълнението на плана се възлага на Изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания, а общата координация и контролът по изпълнението – на министъра на труда и социалната политика.

ПРОФИЛАКТИКА И РЕХАБИЛИТАЦИЯ

Близко 40 000 лица ще могат да ползват парична помощ за участие в програмата за профилактика и рехабилитация на Националния осигурителен институт (НОИ) през тази година.

Това показват данните за предвидените за това средства в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2012 г. Програмата стартира на 1 март, а общата сума, с която ще се финансира, е 15 362 329 лв. Сумата е същата като през миналата година. Според предварителните разчети на осигурителния институт тя ще стигне за 39 658 лица.

Финансираната от НОИ програма за профилактика и рехабилитация е с продължителност от 10 дни. Към сумата за нощувките на всяко лице се прибавят и до четири основни диагностични и терапевтични процедури дневно, както и частично финансиране на хранодена - в рамките на 5 лв. Остатъкът от цената на услугата се доплаща от получилия помощта в зависимост от заведението, в което е настанен. Вече са подписани договорите с 14 юридически лица за общо 47 заведения, изпълнители на про-

грамата.

Право на парична помощ за профилактика имат всички лица, които отговарят на условията за участие в програмата. Те трябва да са осигурени за общо заболяване и/или трудова злополука и професионална болест с внесени или дължими осигурителни вноски за период от 6 последователни календарни месеца, предхождащи месеца, през който се провежда рехабилитацията. Освен това заболяването им трябва да е диагностично уточнено, за което към съответния момент лекуващият лекар да е установил необходимост от провеждане на рехабилитация.

Други две групи лица, имащи право на профилактика и рехабилитация, са лицата с увреждания, в резултат от претърпяна трудова злополука или професионална болест и лицата, получаващи лична пенсия за инвалидност, ако не са навършили възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, не са осигурени и срокът на инвалидността в експертното решение не е изтекъл. (П.Б.) ■

СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

СТАРТИРАТ ДВЕ НОВИ СХЕМИ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ (ОП РЧР) с общ бюджет от близо 70 милиона лева. По схема „Квалификационни услуги и обучение на заети лица – фаза 3“ с бюджет от 34 милиона лв., ще се предоставя обучение по професионална квалификация и ключови компетентности на заети в микро, малки, средни и големи предприятия лица. Допустимите кандидати са работодатели, обучаващи организации и институции, както и социално-икономически партньори, в качеството си на работодатели. Крайният срок за кандидатстване е 31.05.2012 г. във всички областни бюра по труда.

Общият бюджет на схема „Квалификационни услуги и насърчаване на заетостта“ е 35 149 758 лв. Тя цели повишаването на конкурентноспособността на лица, регистрирани като безработни в дирекции „Бюро по труда“. Приоритетно в обучение за професионална квалификация и осигуряване на възможност за производствен стаж по специалността ще се насърчава включването на лица от уязвимите групи. Крайният срок за кандидатстване е 30.04.2012 г. като за първи път документите могат да бъдат подавани електронно, обясни министър Младенов. Очаква се 18 500 хиляди безработни да бъдат включени в обучение и около 15 000 от тях - в стаж.

Повече информация може да намерите на електронната страница на Агенцията по заетостта - www.az.government.bg ■

КОНСУЛТАЦИЯ

Пею ПЕЕВ

Промените в пенсионната реформа

Промените в пенсионната реформа, които ескалираха социално напрежение в края на 2011 г., бяха наложени от постоянно растящия бюджетен дефицит на НОИ и целят свеждането му до нула през 2017 г., след което ще започне постепенно натрупване на резерв.

От 01.01.2012 г. възрастта за пенсиониране за III категория труд се увеличава с по 4 месеца годишно до достигане на възраст за пенсиониране 65 г. за мъжете и 63 г. за жените; за II категория труд възрастта за пенсиониране нараства с по 4 м. годишно до достигане на 53 г. за жените и 58 г. за мъжете; за I категория труд съответно 48 г. за жените и 53 г. за мъжете. С две години (от 25 на 27 години) се увеличава стажът за придобиване на пенсия от военни, служители на ДАНС, гражданска защита и следствието.

До 31.12. 2020 г. се запазва възможността лицата, навършили 65 г. и придобили най-малко 15 г. действителен осигурителен стаж да се пенсионира. Тази възраст също започва да расте с по 6 м. годишно от 01.01.2021 г. до достигане 67-годишна възраст.

От 01.01. 2014 г. отпада таванът на новоотпуснатите пенсии, а таванът на старите пенсии постепенно ще започне да се увеличава. От 01.01.2017 г. се увеличава тежестта на всяка година осигурителен стаж от 1.1% на 1.2% за пенсиите, отпуснати на база трудова дейност. ■

ФОТОКОНКУРС**НА ТЕМА
(НЕ)ДОСТЪПНА СРЕДА**

Конкурсът стартира на 22 февруари 2012г. и ще продължи до 20 май. Ще се проведат 2 фази на конкурса: Първа фаза ще бъде ОНЛАЙН КОНКУРС. А втора фаза ще бъде КОНКУРСНО ИЗЛОЖЕНИЕ НА ЖИВО, където ще бъдат включени първите 10 класирани във всяка категория в онлайн конкурса. Темите са:

Най-добра достъпност към обществена сграда;

Най-недостъпна обществена сграда;

Най-лошо изградено съоръжение за достъпност към обществена сграда.

Докрая на месец април всеки, който желае, може да се включи със свои снимки (до 10 снимки за всяка) в 3-те категории на конкурса. След 30-ти април 4-члена комисия, избрана от организаторите, ще оцени снимките и ще избере най-добрата снимка от всяка категория. На победителите, които са 1-ви за всяка от тях, ще бъдат присъдени парични награди, осигурени от организаторите.

НАГРАДЕН ФОНД

– 150 лв. – по 50 лв. за първите места. Предметни награди за представените в изложбата снимки.

Организира го Сдружение „Сияйна Зора“ съвместно с Онлайн Благотворителен Базар
www.siaina-zora.org
www.blagotvoritelen-bazar.net

В конкурса може да участва всеки, който предостави свои лични снимки. Включването става – като качите снимките тук в форума, или ги изпратите на имейл: dnk_s@abv.bg за да бъдат качени

**СНИМКИТЕ ТРЯБВА ДА ОТГОВАРЯТ
НА СЛЕДНИТЕ КРИТЕРИИ:**

- Да бъдат формат JPEG;
- Данесаподлаганиагрубиманипулации съссофтуерзаобработканаизображения;
- Да е посочен авторът (може вие, ваш близък, придружител) и координати за обратна връзка;
- Да са придружени с кратък пояснителен текст за ситуацията или повода за снимката (името на обекта, къде се намира и др.), както и в коя категория ще участва снимката;
- Да не са по малки от 1 МВ или 1200 пиксела по дългата страна.(Важно! – това важи за тези, които имат техническата възможност и желаят техните снимки да се включат и във втората фаза на конкурса – КОНКУРСНА ИЗЛОЖБА НА ЖИВО - снимките ще са прехвърлени на хартиен носител с определен размер).

Обслужване на принципа „Едно гише“

В 20 от дирекциите „Бюро по труда“ е въведено ОБСЛУЖВАНЕ НА ПРИНЦИПА „ЕДНО ГИШЕ“. До средата на месец юни тази схема трябва да бъде въведена в общо 35 бюро по труда и филиали в страната.

Обслужването на принципа „Едно гише“ е в съответствие с европейските практики за организация на администрацията, чиято дейност е съсредоточена върху работата за бързо и качествено обслужване на клиента. Облекчава се и се оптимизира предоставянето на услуги и в резултат на това се увеличава времето за индивидуален контакт с клиентите. Обособени са зони за информиране и самоинформирание. ■

Ако сте пропуснали да се абонирате за „Кураж“ може да го направите до 15 число на всеки месец във всички пощенски станции. И ще го получавате от следващия. Цената - по 0,50 лв. на месец. Каталожен номер 391.

Даниела АРИЗАНОВА

Незапълнен е капацитетът на Защитеното жилище за лица с лека умствена изостаналост в Перник, информира управителят на социалната институция Снежана Николова. На този етап са настанени 4-ма при капацитет 8 души. В момента се подготвят документите за приемане на 5-ти обитател, който е от Берковица. Перничани не се възползват от социалната услуга, каза на редовна среща с кметовете на населените места Снежана Николова, като ги призова да представят възможностите и функцията на Защитеното жилище пред нуждаещи се

ЗАЩИТЕНО ЖИЛИЩЕ В ПЕРНИК Е ПРАЗНО

и техните близки по места в селищата. В жилището се настаняват лица с лека умствена изостаналост от 18 до 35-годишна възраст. На всеки 6 месеца, след работа на специалисти с обитателите, се прави анализ на състоянието им и ефекта от постъпките те да се интегрират в обществото и да постъпят на работа. Защитеното жилище функционира една година, като за този период вече има един бивш обитател, който е назначен на работа в общинския стол.

ВЪЗРАСТНА БОЛНА ЖЕНА Е НА РЪБА НА ОЦЕЛЯВАНЕТО

Верка Зарева, около 80-годишна, от пернишкия квартал „Твърди ливади“, живее от години сама, пенсията ѝ не стига за елементарни нужди

Като малка се разболява от детски паралич и това я оставя неподвижна за цял живот. Много млада остава сирак, а заради заболяването си не си е и помисляла да се жени. Като помлада се приучила да се справя с някои елементарни дневни грижи сама. Успява да си закупи и малко, едностайно жилище. Допреди 5 години, се обгрижва самичка. Но пада и си чупи единия крак. Оттогава е прикована на легло. Доскоро за нея се грижи съседката Маргарита Боянова. Тя също е социално слаба, безработна е от 10 години. Тъй като и тя няма средства, с които да се издържа, Верка отделя от и без това скромната си пенсия и ѝ плаща по няколко лева за помощта. Скоро обаче и Маргарита пострадала - единият крак го счутила, а другият го изгорила лошо. Сега и тя трудно се движи и не може да помага. Двете жени нямат пари за лекарства, делят едната порция храна, която Верка получава от социалния патронаж. Единственото, което могат, е да си правят компания поне, за да не са сами

и така споделят трудното ежедневие. Маргарита въобще не е правила опити да подаде документи в „Социални грижи“, сама не знае защо. Дори не пожела да я снимаме. Правила е постъпки обаче, за да помогне пред социалните на Верка. На жената е назначен и социален асистент на 4 часа през седмицата, което според двете жени не е достатъчно при положението, в което се намира Верка.

Директорът на „Социално подпомагане“ в Перник Илияна Кованджийска е запозната със случая - но пенсията, която получава Верка, е над определен минимум и не се полагат помощи. Тя получава и интеграционни добавки, и помощ за отопление, назначен ѝ е безплатно социален асистент. Направено е всичко необходимо за нея, увери Кованджийска.

Обаче за Маргарита няма кой да се погрижи. Тя има нужда поне от еднократна помощ... Надеждата на двете жени е, че ще се намерят добри хора, които да им помогнат.

На тръгване от невзрачната стаичка няколко съседни казаха, че от години им помагат кой с каквото може. И обещаха, че няма да ги оставят и занапред.

ПРАЗНИЦИТЕ ОТМИНАВАТ, НО СЕ ПОМНЯТ ДЪЛГО

Делчо МАТЕЕВ

Традиционна изложба – базар под мотото “Баба Марта бързала – мартеници вързала” събра в Общинската художествена галерия “Поломие” - Лом мартеници, пана и картички. Творбите са дело на деца и ученици от всички училища и детските градини.

За първи път участват и ползващите услугите на Центъра за социална интеграция и рехабилитация и тези от центъра “Грижи за нашите родители”. На тържеството присъства и Камелия Арсенова – зам. кмет на Община Лом. Тя поздрави участниците с пожелание за пролетно настроение и връчи наградите на отличените от журито в отделните конкурсни категории.

В дневния център за хора на пенсионна възраст “Грижа за нашите родители” в Лом на 1-ви март гостуваха децата от подготвителната група в ОУ “Константин Фотинов”. С песни, стихове и гатанки, посветени на пролетта и мартениците, бъдещите първокласници зарадваха възрастните хора и им пожелаха здраве, щастие и късмет. Домакините пък закичиха малките палавници с мартеници, изработени от техните сръчни ръце, придружени с пожелание за здраве, благополучие и пролетно настроение. ■

Желязка ДИМИТРОВА

Изложба на саморъчно изработени мартеници

За четвърта поредна година Основната организация на хората с увреждания в Поморие организира изложба на саморъчно изработени мартеници. Тя бе открита на 1 март в Център “Свети Георги”. В конкурса участваха: Софийка Дурева, Станка Гочева, Ана Сариева, Кръстинка Шерлетова, Стоянка Сотирова и Султана Костадинова. От Дирекция „Образование, култура, хуманитарни дейности

и спорт” на община Поморие присъстваха на откриването на мартенската изложба и пожелаха много сили, здраве и живот. ■

Пенка ДИМИТРОВА

Заедно! Живи!

Добруджа! Равна, прекрасна! И хората ти кротки, работни. Закърмени с Йовковата надежда и вяра в бялата лястовица.

С тази вяра в сърцата са и хората с увреждания, пръснати по целия добруджански край. Но на 17 март те се събраха и доказаха не само на себе си, но и на останалите, че са пълноценни, стойностни хора, с хъс и жажда за живот. Под ръководството на координатора на СИБ Олег Темелков беше осъществена регионална среща в Добрич и бе отпразнувана първа пролет. В ресторант „Добруджа“ в центъра на града се събраха над 180 души от организациите в Добрич, Балчик, Генерал Тошево, Тервел, Каварна, Челопечене, Спасово, Стожер, Бенковски, имаше и гости от Нови Пазар, Смядово и Варна.

► Празникът беше пъстр по мартенски! И най-вече силата и любовта към живота се отразяваше в грейналите очи и усмихнати лица на участниците, а колоритните носии и костюми

бяха достойни дори за европейско изложение. Във всеки скеч или пресъздаване на български традиции личеше устойчивото съхранение на културните традиции. Колоритни Баби Марти, ръчно изработени мартеници, ръчно гравирани плакети, картички и много други изделия бяха

подарявани с много любов и приятелски чувства между присъстващите. И всеки ще отнесе у дома си зрънце от незабравимия мартенски празник на хората с увреждания. ■

Осмомартенско веселие във Враца

Галина ГАНОВА

С богата трапеза в уютен ресторант отпразнува 8-ми март Основната общинска организация към СИБ във Враца. Мястото бе избрано от жените в колектива, които решиха този път да не се изявяват като домакини, да не редят блюда и да не шетат. Вместо това, те седяха празнично премене-

ни, като истински дами и весело разговаряха помежду си или със своите „половинки“ в очакване да бъде сервирана вкусната храна. С приповдиг-

нато настроение председателят на местната организация Начо Начев отпи от чашата си за тяхно здраве. „Всяка жена желае да бъде добре облечена, уважавана и на висота“, сподели зам.председателят Жасмина Баръмова. По повод деня, посветен на нежната половина от човечеството, всяка дама, заплатила членския си внос, получи от организацията купичка за ядки. За пореден път

Нина Владиславова – член на клуба, приятно изненада дамите и добави по парфюмче и мартеничка към скромния дар, но върчен от сърце. „Искрено ѝ благодаря, тя ни раздаде подаръчета и на Коледа! – каза още г-жа Баръмова и пожела на всички да са здрави, щастливи, млади и красиви, обичани и влюбени.

Празничното веселие продължи до късния следобед с много музика, хора и отлично настроение. ■

ЗА ХУБАВИТЕ НЕЩА, КОИТО СМЕ ПРЕЖИВЕЛИ

Георги ПЕТРОВ

Ние, хората с увреждания от Медковец, отбелязахме много празници заедно с колеги от Бързия, Берковица и с. Боровци. Много бяха и екскурзиите ни – до връх Персенк, Кръстова гора, Чекотинския манастир, Ботевград, Правец, до Белоградчишките скали, Магурата, Рабишкото езеро, Ловешките водопади, Деветашката пещера, Димитровград и съседна Сърбия – все незабравими преживявания и впечатления. А певческата ни група стана много популярна – само през миналата година взе участие в два регионални фестивала и сече-

ли златни и бронзови медали. Блестящо се представи и на местния събор в Ново село – Македония.

За хубавите неща, които сме преживели, трябва да благодарим и на кмета на общината Венцислав Евгениев. Той дори лично посещава хора с увреждания, които имат някакъв проблем, за да не чакат пред кабинета му, а да помогне на място или да се запознае с исканията му. Наскоро кметът ни наградил с вечеря и нощувка във вила Алмина, близо до Добридолския манастир.

С чест и достойнство посрещнахме и Международния ден на хората с увреждания. ■

„Седянка” - така нарекоха събирането си на 6 март жените от клуба на инвалидите и пенсионерите в ловешкия квартал „Вароша”. Те пресъздадоха народната традиция такава, каквато е правена някога и както им е разказвано от

СЕДЯНКА ВЪВ «ВАРОША»

Анета ВЛАДОВА

техните майки и баби. Те са характерни за есенно-зимния период, когато няма работа на полето и деvojките се събират заедно да работят и да се веселят, а момците идват, за да си изберат невеста. По традиция край тях трябва да има и по-възрастни жени. Етнографът Силвия Вутева разказа за пролетните обичаи „Прошката” и „Седянката”. Залата бе огласяна от песни, виха се и кръшни хора.

ИЗЛОЖБА В ЕТРОПОЛЕ

Христо ХРИСТОВ

Организацията на СИБ „Светлина” в Етрополе отбеляза 8 март с изложба от ръкоделия под надслов „Сътворено от жените”. Нашите ръце са да галим с любов главичките на рожбите ни, да милваме нашите любими, да перем и готвим, да работим в градините и заедно с всичко това да влагаме своето сърце и обич в красивите изделия.” Тези думи отправи председателката на организацията Янка Филипова. Тя приветства и гостите на тържеството - заместник-кмета Росица Христова и Даниела Петкова – директор на дирекция в Общината. Г-жа Христова откри изложбата с пожелание за

много щастие, преодоляване предизвикателствата на живота и създаване на още по-красиви неща, които да носят радост и вдъхновение.

Жури класира участничките в изложбата. Първо място бе за Павлина Илиева, второто - за Янка Филипова и третото - за Василка Георгиева. Всички

участнички в изложбата бяха наградени със скромни подаръци.

После имаше и почерпка с кафе, безалкохолни напитки и сладкиши. А на другия ден - празничен обяд за всички членове на организацията, съпроводен с много песни и танци.

Нашата нова рубрика

За семейството – моето, вашето, тяхното – ще разказваме оттук нататък. Семейство, в което поне един от членовете му е човек с увреждания. В семейството най-силно отекват социалните проблеми в днешното нелеко време, невероятно трудно е за онези, които се грижат за инвалидизираните си близки, още по-трудно е за последните, защото обикновено те се чувстват в тежест... Но в семейството хората намират и истинската любов, и спокойствието, и импулсите за реализация и успех. Затова ще търсим моделите на щастливото семейство. „Кураж“ прави това повече от 20 години – да внушава оптимизъм и желание за справяне с проблемите, да сближава хората и да открива истинските стойности на живота. Защото именно животът, колкото и да ни мачка, е единствен и трябва да го изживеем с достойнство. И с кураж.

ЕДНО ЦВЕТЕ, ЕДНА ПТИЦА В ПРОЛЕТНИТЕ КЛОНИ...

Родена е в Казанлък, но израсна в Твърдица. Хубаво и здраво дете беше Антоанета Маринова, но се разболя от дезинтерия и... И загуби слуха си, наруши се говора й... Отиде в специализирана детска градина в София.

Ето какво си спом-

Радка ЗЛАТЕВА

ни нейната първа учителка Роса Денчева от Твърдица.

„Беше 1979-та, началото на учебната година. Забелязах едно красиво усмихнато момиченце с букет рози в ръцете. Очите му грееха от ра-

дост. Приближих се и се запознахме... Говореше бавно, членоразделно. Децата я гледаха с любопитство, но тя успя да намери път към тях и всички й станаха приятели. Разбрахме се с нея да ме гледа внимателно и тя започна много активно да участва в учеб-

► ния процес. Научи се да чете с лекота. Имаше богато въображение и рисуваше с удоволствие, изработваше красиви предмети в часовете по трудово – достатъчно ѝ беше да погледне моде-

ла и указанията и веднага започваше работа. Помагаше на онези, които по-бавно се справяха...Всички я заобичаха може би и заради това, че винаги беше засмяна, учтива....И сега, след

толкова години се радвам като слушам за нея и семейството ѝ само хубави неща!"

И в гимназията Антоанета е изключителна ученичка.

При едно посещение от инспектор, тя го удивлява с отговорите си:

- Каква е представата ти за щастие? – пита я той.

- Ако всички край мен са добри, ако няма сълзи, значи хората са щастливи.

Ако това, което съм изработила с ръцете си, го дам на другите, а те го приемат с усмивка, значи аз съм намерила щастieto.

- Кой са опорните точки в живота? – пита пак инспекторът.

- Семейството, приятелите, работата. Вярвам и на доброта. Онази доброта, която проявяват Моканина и Баба Илийца. – отговаря Антоанета.

- А какво ще кажеш на отчаяния от живота човек?

- Да умее да се радва на онова, което е пред очите му – на едно цвете, на една птица, на клоните на дървото напролет...

- Може ли един недостатък у човека да го импулсира?

Антоанета се разплаква, но избърсва очите си и отговаря членоразделно:

- Мо-же.

И по-късно, в зряла възраст Антоанета намира много предизвикателства и ги превръща в умения. „Като Тонито – казва нейна съседка – друга в махалата няма. Умее – да чисти, да подстригва, да плете, да копае в градината...И винаги е лъчезарна.“

„Всичко постига сама – казва и майка ѝ. – За нея важи поговорката „Бог едно взема – друго дава“.

И пак не го дава даром, затова Антоанета продължава да учи – завърша зъботехника в София заедно със здравите, понеже в тази година няма спе-

циализирана паралелка за глухи. Но седи на първата маса и не сваля поглед от устата на преподавателите. Тук намира и своя любим човек – Красимир, с когото създават семейство и започват като зъботехници в неговия роден град – Кърджали. Раждат им се две момчета – Стефан и Михаил.

И Тони, и Красимир са работохолици, а децата им – отличници. Стефан у в езикова гимназия и мечтае да учи в Австрия. Там семейството има приятели и всяко лято им гостува... Затова Тони заминава за Виена и се хваща да работи като магазинер-

ка, за да спечели пари за следването на сина си. Отново всички са доволни от работата ѝ, уважават я...А като се връща в България – продължава професията си на зъботехник.

Всъщност и Тони, и Красимир са членове на клуба на инвалидите, даже Красимир е негов председател, а Тони е в ръководството му. Не спират да работят и на обществения фронт... Защото опорните точки в живота на Антоанета – семейството, приятелите, работата – са станали опорни точки и в живота на Красимир, и на цялото им семейство. ■

ДА НИ ПУСНАТ В ЕДИН ЦЕПЕЛИН И ДА СМЕ ЗАЕДНО ЗАВИНАГИ...

Петя МИТЕВА

Гостуваме на Цветанка и Диян Диян-ви от София. И двамата са едни от най-активните в живота на дружество „Роза“ – част от столичната регионална организация на СИБ „Света София“. Още от прага на техния дом долавям нещо у двамата съпрузи и сякаш ми напомнят на някого...

Но надживяхме трудно-стите, защото работихме много и съвестно. Да покажа ли колко са наградите ни - медали, грамоти и още какво ли не ...И това е наша гордост...

Диян изхвърча навън – на пазар, а Цветанка поднася хубаво турско кафе, соленки и сладки и още по-сладко започва своя разказ.

„На 19 години бяхме, когато се запознахме с Диян, на 21 се оженихме. Сега сме на по 78...Ето снимки от първите години на нашия съвместен живот, от златната ни сватба, от изумрудената...Родиха ни се син и дъщеря – Вълкан и Валентина. Мъжът ми е от Бургаско, от рода на Вълчан войвода. Но войводата се е казвал всъщност Вълкан. И синът ми е 6-то поколение от този род...Горди сме и до ден днешен пазим честта и същността на тази издънка! Макар че сме имали и много трудни моменти...Случвало се е да няма какво да дам на детето си да яде и отивам у едната съседка да поискам кисело млекце – уж за закваска, после отивам у другата за същото – така събирам мляко, за да нахраня детето си...

А за децата да не говорим. Те винаги са били пълни отличници в училище, завършиха висше образование, зет ми Антон и снаха ми Руми също са вишести и са прекрасни хора - много ги обичам! А пък внучките Дияна, Деси и Силвия са гордост за цялата ни фамилия! Всички са с висше образование, имат ху-

бави професи и, имат и още много, много мечти... Вярвам че и техните семейства ще са като нашето, като тези на родителите им. През лятото предстои ▶

Празници с фамилията и със съседите

първата ни сватба - на Силвия!

Ние винаги сме живели в разбирателство! Това трябва да го има в семейството – без компромиси, без отстъпки, без взаимно уважение не може. И без почтеност, без морал – също. Ние винаги намираме поводи да сме заедно и да се веселим. Всяка събота и неделя се събираме у дома, на трапеза, на разговори...Тук, в този дом, са отгледани момичетата – аз съм помагала да ги къпем, да ги храним, да учат...Много често идвах и семействата на две мои приятелки - Елена и Люси, но съпрузите им си отидоха и сега е различно...Събираме се и със съседите...Като че ли в този блок останаха само възрастни, самотни и бедни хора...Затова помагаме с каквото можем. Така съм свикнала – и на непознати да помагам, ако се наложи. Неотдавна трябваше

да издействаме няколко банки кръв за една жена от блока, иначе беше обречена. Налага се да помагам и на роднини... Боже, като

че ли преди двадесетина години не беше така! Аз съм благодарна, че ние имаме късмет, който ни поднесе пък демокрацията и затова успяхме и да пътешествуваме. Ходихме и на Божи гроб – даже сме хаджии и двамата с мъжа ми, кръстени сме в река Йордан, ходихме и в Западна Европа и видяхме много интересни неща! И това е част от щастието, нали! Човек не бива да се затваря, да трупа скъпи предмети и да стиска парите си, а трябва да живее пълноценно и с много човещина. Пак подчертавам това! С човещина. И с любов...Диян и до ден днешен като се обръща към мен ми казва «Скъпа»...Знаете ли, понякога за какво си мечтая? Да ни

На пътешествие

На "Златната сватба"

сложат мен и мъжа ми в един цепелин и да ни пуснат – да летим така, слети един до друг, завинаги да сме заедно! Аз рядко съм виждала такива мъже като моя... Той е строг, сериозен, справедлив, всеотдаен към децата си. Аз мога да бъда и мекушава, и разумна, и да сбъркам, но той е праволинеен...»

Върна се от пазар Диян и най-напред сериозно попита дали сме

ДА НИ ПУСНАТ В ЕДИН...

си свършили работата. После разбра, че и аз като него съм козируг и по козируги се усмихна – т.е. под мустак, сдържано и достолепно. Дори когато му разясних кое е най-характерното за него – защото вече го познавах добре, макар че „избяга“... - уж на пазар...Човек, който служи на другите, лоялен и работар...

Скъпа, каза той не по козируги и се обърна към Цветанка, разбра ли сега какъв съм!" ■

А аз разбрах на кого ми заприличаха Цветанка и Диян. На майка ми и на баща ми, естествено! Майка ми беше дипломатът, а баща ми беше строг, сериозен, справедлив и всеотдаен... И ходеше на пазар, и се обръщаше към нея със „Сърце мое..." Това е моделът на тяхното поколение.

ИГРОСЛОВИЦА

Думите четени отляво надясно и отдясно наляво имат различно значение.

ОТЛЯВО - НАДЯСНО: 1. Река в Сърбия, десен приток на Дунав. В долното си течение служи за граница между Сърбия и България. 2. Вид бананово дърво. 3. Обща, усилена работа на кораб, в която взема участие целият личен състав. 4. Машинен елемент, който поддържа ос или вал и осигурява движението им при най-малко съпротивление. 5. Река в Турция, приток на р. Кура. 6. Вид

Съставил: Иван МАНЧЕВ

масло с приятен дъх, добит от цвета на портокал /парф./. 7. Град в Япония, о. Хоншу. 8. Връщане /книж./. 9. Герой на Боян Болгар от романа „Син срещу баща“.

ОТ ДЯСНО - НАЛЯВО: 1. Служебна титла на граждански управител в средновековна България. 2. Пристанищен град в Йордания, край Червено море, 3. Какавидя, личинка. 4. Висока чаша за бира без дръжка. 5. Чугунена решетка в долната част на печка. 6. Италианска филмова артистка - „Чочарка“. 7. Надстройка

ВЕЛИКДЕН

Седмицата преди Великден се нарича Страстната седмица - в нея тече подготовката за празника. Тя е последната от живота на Исус Христос. Първият ден от нея започва с влизането му в Йерусалим, където тържествено го посрещат с палмови клонки, а последният ден от Страстната седмица завършва с възкресението му. Дните от тази седмица се назовават като Велики.

- Велики понеделник, вторник и сряда са отредени за почистване на дома. Пролетното или Великденско почистване, което се прави за здраве.

- Велики четвъртък е ден, в който има строга забрана да се работи и е единият от дните, в които може да се боядисат яйцата

- Велики петък, наричан още Разпети петък, се посещава църква и се минава три пъти под масата, което се прави за здраве.

- Велика събота суртин се ходи на гробища и се подават на гробовете на мъртвите вино, боядисани яйца и козунак или хляб за душите им. Това е вторият подходящ ден да се боядисат яйцата, както и за приготвянето на козунака.

Великденските яйца - няма точни данни кога са започнали да се боядисват яйца. Но има информация, че това се е случвало още в древните Египет, Персия, Рим и Китай. Смята се, че яйцето е символ за зараждането на живота. В Рим, когато Мария Магдалена се срещнала с императора, му подарила обаятелно с червен цвят яйце, символизиращо Христовата кръв. Оттогава произлиза традицията християните да си подаряват боядисани в червен цвят яйца на Великден.

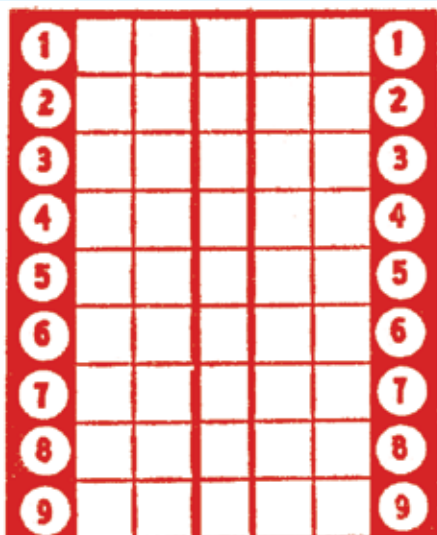
над главния корниз на сграда. 8. Трактор за разкопаване на камениста почва и за изкореняване на пънове. 9. Богиня на плодородието в Шумерската митология.

При правилно решение в средната удебелена колонка ще получите цветовете с жълти, бели или розови цветовете.

ОТГОВОРИ НА

КРЪГОСЛОВ И ЦАТА

1. Изида. 2. Радика. 3. Радева /Ис-кра/. 4. Венета. 5. Темида. 6. Диана. 7. Ранина. 8. Манева /Цветана/. 9. Венера. 10. Невен. 11. Вермел. 12. Матине. 13. Гамбит. 14. Климат. 15. Милка. 16. Карима /Ана/. 17. Накити. 18. Хиалит. ■

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ ПОЕТА

КОНСТАНТИН ДИМИТРОВ

БИТИЕ

Забравяме след първия завой
мечтаното, родено в първа младост.
Ти само оцелей във честен бой –
изсъхне ли, калта сама си пада.

Потоп

*Страдатъ надо –
Достоевски*

Това е орис.

В тихата вода,
в покоя няма мъка, няма смях.
Потопът носи свобода,
защото опрощава всеки грях.

Поетът е магьосник и без жал
потапя ВСИЧКО в страшната вода,
където ще остане всяка кал,
за да го върне чисто на света.

Защо ли го разказвам?

Боже мой!

Поетът чак тогава е поет,
когато влее страшния порой
във всяка буква и във всеки ред.

СВЕТОВЕ

Направих си от ТВОРЧЕСТВОТО къща
– вълшебна къща, приказен палат.
Направих. И не исках да се връщам
обратно към побъркания свят.

Не исках да живея като в пъкъл:
омраза, сълзи, мор, тревожни дни...
Не знаех, че една излишна мъка
така дълбоко ще ме промени.

Мечтаното бе свят необитаем,
където не допускат само с труд.
Така се случи. А сега?
Признавам
- останалите мислят, че съм луд.

ПОЗНАЙ СЕБЕ СИ

Не трябва да си куче във борбата,
което хапе – пожелай си воля,
ако е нужно - заложи главата
или иди на Северния полюс.

Възможно е дори да станеш смешен,
когато кажеш накъде си тръгнал.
От клюките си направи доспехи
и нека да говорят, че си мръднал.

Търси, открий се! Истината чака
- трудът на мъдрия не е безплоден,
понеже като лъч разсича мрака –
познаеш ли се: вече си свободен.

УТРОКОЙ

Не очаквах да видя баща си насън,
ама на – и това ме обърка.
Станах рано, умих се, излязох навън
и погледнах кварталната църква.

Вън ръмеше, но тръгнах. Дъждът заплъща
и потънах във някаква локва.
А когато пристъпих и паланах свещта,
ненадейно открих, че съм мокър.

Поменах го с добро и по стар обичай
замълчах, че е имало лошо.
Дядо Богдан не беше човек за „сполай“
и накарая помолих за прошка.

Уж със сухи очи се обърнах без жал,
във последния миг се разбързах,
но ме срещна на прага дъждът заплъщял
и ми даде от своите сълзи.

ПЕСЕН

Не протягай ръце! Не протягай ръце!
Запази, запази тишината!
За китарата трябвява душа и сърце
- остави я сама до стената.

Погледни! Месец март вече тръгва на път.
Погледни, ще дочакаме юни.
Други чувства ще има във твоята гръд
и докосвай вълшебните струни.

Ще откриеш света, който мами: „Ела,
литвай с мене високо в небето!“
За света, който мами, не трябват крила
- този свят е дълбоко в сърцето.

ВЪЗКРЕСЕНИЕ В НЕСЪН

Загърбих старинните къщи и спрях
със поглед, потънал в синило
- морето попиваше всякакъв страх
и мамеше с вътрешна сила.

И мислех за оня пророк преди нас,
убит от пилат на Голгота,
и тази магична, божествена власт,
която го връща в живота.

Исус бе морето! Морето – вълна
от някаква приказна вечност:
Вълната умира, възкръсва вълна...
Безкрайно, велико вълшебство.

ПРОСТОСМЪРТЕН

Не всички са родени да се борят.
Не всички могат да вървят напред.
Да, трудно е, но и това е роля:
живей като обикновен човек.

ВРАТАТА НА СМИРЕНИЕТО

За първи път ме гледат враговете в гръб
и много трезвен! ... С шепата останали приятели,
аз тръгвам към Спасителя със куц Пегас на път –
напук на всички древни фарисеи и предатели.

Целта ми – църква „Рождество” сред Витлеем –
там слепият джазмен ще си възвърне зрението,
ще чуе глухата танцьорка химни от Едем...
А как ще мина през Вратата на смирение?
Жестоко е! – без водка и в молитвен пост,
но както Бог наказва ни със смърт подир живота
и както Лазар възкресен е от Исус Христос,
така днес трезвен ще начена пътя към Голгота.
Той почва, щом ти свършиш, моя суета! –
от храма „Рождество”, от Витлеемската звездица,
той спира горе пред нозете на Христа
и после стих изпърхва подир мене като птица...

Мой стих, мой кръст, домъкнах те до Витлеем! –
Пропуска ме Вратата и напук на враговете ми,
ще се превърна, Господи, на раб смирен...
Измий стиха ми от забравата и греховете ми!

Георги ДРАМБОЗОВ

